

ЛЮДИНА УНІВЕРСАЛЬНОЇ ГАРМОНІЇ

Двадцять три роки існує ліцей у Донецькому національному університеті. І всі ці роки поруч із юними талантами Петро Васильович Добров. Завдяки йому у ліцеї створена атмосфера духовності і опіки майбутніх вчених-істориків. Результатом цього ліцеїсти одні з найкращих в Україні на олімпіадах, конкурсах, турнірах (100 призерів і переможців Всеукраїнських олімпіад та конкурсу-захисту наукових робіт Малої академії наук та безліч досягнень в обласних змаганнях). Викладачі історичного факультету для них читають спецкурси, керують науковими дослідженнями, готують учнів для участі у змаганнях.

У ліцеї Петро Васильович не гість. Він – головний педагог для тих, хто з часом вступає до лав студентства, поринає у світ історичного наукового дослідження або викладання історії. Ліцеїсти його люблять і поважають за батьківське ставлення, доброзичливий характер, вимогливість. Повага ліцеїстів до Петра Васильовича підсилюється повагою вчителів історії ліцею до нього. Будучи майстром індивідуального психолого-педагогічного управління, П.В.Добров перетворює аналіз діяльності учителя в школу підвищення його педагогічної майстерності, включення в режим творчості. При цьому взаємодія з ними стає продуктивною, всебічною, що робить кожного педагога вдумливим, допитливим дослідником.

П.В.Добров – педагог найвищого гатунку, який володіє інструментами переконань педагогів факультету і ліцею, мотивації їх діяльності, орієнтації на кінцеві результати діяльності. Він знає секрети формування колективу ліцеїстів, конструювання єдності педагогічних позицій викладачів факультету, що працюють із ліцеїстами, і вчителів ліцею і вміло організує їх взаємодію. Його кредо: урок має проводитися не заради самого уроку, а заради того, щоб впливати на особистість учня, бо зміни в структурі особистості відбуваються в тому випадку, коли ліцеїст діє за внутрішнім покликанням, і всі елементи уроку мають бути виховуючими за своєю суттю.

Професійне кредо професора П.В.Доброва і як декана, і як викладача – опора на принципи рівності, співробітництва в досягненні навчальних цілей, відмова від авторитарних методів. У його методиці на першому місці особистість учня і студента, з її здібностями, індивідуальними особливостями та інтересами. Разом із колегами він прагне до формування у ліцеїстів і студентів людинолюбства, піднесення їх особистісного статусу.

Для Петра Васильовича як педагога характерні саме ті риси, що мають бути притаманні, без перебільшення видатному Учителю. Його педагогічна система передбачає набування учнями знань і формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних і творчих здібностей, вироблення культури розумової праці, виховання інтересу й потреби в розумовій діяльності, у постійному збагаченні науковими знаннями, у застосуванні їх на практиці. При цьому він завжди справедливо зауважує, що процес здобуття знань може стати фактором розумового виховання за умови, коли набуті знання трансформуються в особистості і стають духовним багатством дитини, яке з часом має відтворитися в її житті та праці, в соціальній активності та інтересах. Не випадково випускники ліцею на історичному факультеті, який очолює Петро Васильович, найкращі і в науковій роботі, і в навчанні, і громадській діяльності.

Петро Васильович ніколи не був байдужим до вчинків людей. Для нього моральність є сполучення реалізації етичних принципів на практиці, філософським осмисленням і відчуттям їх. Він прекрасно розуміє і втілює в практику постулат про те, що формування наукового світогляду дитини залежить від того, наскільки глибоко усвідомлюють учні провідні ідеї основ наук: матеріальність і пізнання світу, взаєморозвиток і взаємозумовленість явищ, можливість і закономірність перетворення

навколишнього світу людиною, пізнання суті та причин суспільних явищ. Отже, забезпечуючи формування у ліцеїстів і студентів орієнтаційної функції світогляду, Петро Васильович забезпечує формування в них умінь орієнтації в соціально-політичних подіях, в економіці, культурі та мистецтві, науці й освіті. У них сформовано особистісне ставлення до оточуючого світу, є власна життєва позиція, погляд, переконання. Вони здатні давати оцінку фактам, явищам, процесам, ситуаціям.

Зустрічаючись із ліцеїстами Петро Васильович намагається з'ясувати, в якому стані знаходиться здоров'я дитини, як розвинуто у неї мислення, які інтелектуальні здібності, які відчуття, темперамент, сприйняття. Він уміє «читати» перспективи, мотиви і мотивації, вміє з'єднувати сьогоденне і майбутнє. Учні в ньому бачать духовного батька, бо він їх вчить моральності, сам є зразком і прикладом. У нього можна дізнатись, як вчинити по справедливості.

Петро Васильович завжди знаходиться в гармонії із собою та дітьми. Їх він зцілює, застерігає від неприємностей, бо є психотерапевтом. У нього і колеги, і діти завжди можуть отримати мудру пораду. Впевнений, що він відповідає моральним принципам Універсальної людини, людини Універсальної гармонії. І це є його істинне обличчя. Він є «все разом» і «тут і тепер». Усвідомлення цього накладає велику відповідальність за результати впливу на ліцеїста і студента. Відповідальність за долю людини, а не тільки за знання, які їй передаються.

І ще одне. Учитель має створювати Бога в душі своїх учнів. Створити Бога в собі – це найскладніша задача, яка може бути у людини. Так було завжди, так є і зараз. Сотворити Бога в душі іншого – це найбільш складна задача. Це дано не кожному. Це дано особливо обдарованим Богом людям. Таким і є Петро Васильович Добров. Всі, кого доля звела з ним, відзначають неординарність, оригінальність, нешаблонність його мислення, почуттів і дій, орієнтованих на здобуття нових, суттєвих властивостей, якостей того продукту, який він досліджує. Таким продуктом є також його власні кандидатська і докторська дисертації, а також 19 докторських та 49 кандидатських дисертацій його учнів. Важливо, що серед цих науковців є і колишні ліцеїсти, талант яких Петро Васильович помітив ще у роки навчання їх в ліцеї.

Служіння людям – кредо Петра Васильовича. Він, як казав Бердяєв, має волю до геніальності. Його робота – це вчинок, а життя – це, разом з тим, робота висококласного професіонала. Хочу подарувати Петру Васильовичу у день його 70-річчя власний афоризм “Мало мати ціль, треба вміти у неї влучити” І він це робить, робить все своє життя.

директор ліцею при Донецькому
національному університеті,
заслужений працівник народної
освіти України, дійсний член
Міжнародної академії наук педагогічної освіти,
доктор педагогічних наук, професор

Валентин Алфімов